

СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

Рибакіна Анастасія Володимирівна, наук.кер.- Пономаренко Н.В.

Криворізький державний комерційно - економічний технікум

Ринкову економіку неможливо уявити без розвинутої грошової системи з різноманітними механізмами регулювання грошового обігу, грошової маси, валютного регулювання. Для цього необхідні знання сутності й функцій грошей. Ці питання є досить складними, суперечливими і багатограними. Так, для з'ясування сутності грошей важливо простежити різноманітні погляди науковців стосовно визначення грошей, спробувати їх об'єднати за певними критеріями у групи, бо лише у єдності та взаємозв'язку можна зробити на їх основі ґрунтовний аналіз і висновки.

Проблема суті сучасних грошей набула особливої гостроти, бо без глибокого розуміння їх природи не можна ні будувати сучасну грошову систему, ні ефективно регулювати її. А це особливо важливо у період трансформації економічної системи України, становлення національної грошової системи.

У науково - дослідницькій роботі розглянута сутність грошей, їхнє економічне значення, облік і фактори, що визначають їхню сутність. Потрібно відмітити, що тема історії виникнення й розвитку грошей буде також порушена. Раціонально буде розглянути це коло які стосуються документальне оформлення операцій з грошовими коштами, обліку грошових коштів, як синтетичного так і аналітичного.

Метою роботи явилось вивчення сутності, функцій та обліку грошових коштів.

Об'єктом дослідження при написанні роботи явилось Криворізька пасажирська вагона дільниця державного підприємства (ЛВЧ-2) «Придніпровської залізничної дороги», яка знаходиться за адресою м. Кривий Ріг вул. Серафимовича, 151.

Проблема природи та питання сутність і функції грошей залишаються предметом гострих дискусій, де проявляються багато різних думок до їх розв'язання. Гроші — це специфічний товар, що має властивість обмінюватися на будь-який інший товар, тобто є загальним еквівалентом.

Виникнення грошей тісно пов'язане з історичним процесом обміну товарів і зміни форм власності.

Треба помітити, що гроші з'явилися як результат економічних відносин у господарському житті людей. Тобто поява грошей є абсолютно об'єктивною.

Виникнення грошей тісно пов'язано з історичним процесом обміну товарів і зміни форм власності.

У літературі існує безліч різних визначень грошей, які значно відрізняються одне від одного. Під грошима часто розуміється все те, що звичайно приймається в обмін на товари і послуги; продукт угоди між людьми; товар особливого роду, ще виконує роль загального еквівалента; те, що використовується як гроші . Л. Харріс визначає гроші як «будь-який товар, що

функціонує як засіб обігу, лічильна одиниця й засіб збереження вартості». Р. Барр пише, що «гроші можуть бути визначені як засіб обміну, загальноприйнятий у даному платіжному співтоваристві». С. Фішер, Р. Дорн-буш і Р. Шмалензі вважають ключовим моментом у визначенні грошей їх платіжну функцію: «Гроші—загальновизнаний засіб платежу, який приймається в обмін за товари і послуги, а також при оплаті боргів.» Яскравим прикладом суто функціонального підходу в цьому питанні слугує визначення К.Р.Макконнела і С.Л.Брю: «Гроші - це те, що гроші роблять. Усе, що виконує функції грошей, і є гроші»

Підсумовуючи в роботі різні визначення сутності грошей (а їх дуже багато) виділяються такі особливості:

- грошима у широкому змісті можуть бути названі будь-які знаки цінності, що служать для розміну, придбання інших предметів, чи наймання людської праці;
- гроші - це суспільний інститут, що збільшує багатство, знижуючи витрати обміну і, сприяючи більшій спеціалізації відповідно з наявними порівняльними перевагами людей.

В ході вивчення даної теми, проаналізоване історичне значення слова «монета», яке виникло внаслідок того, що стародавні римляни використовували Храм богині Монета як майстерню для карбування монет. Монети вперше з'явилися в Лідії і Древній Греції 8-7 у до н.е.

Найдавнішими монетами відкарбованими на українських землях були емісії грецьких колоній заснованих на північному узбережжі Чорного моря (Ольвія, Тіра, Херсонес, Пантікапей та ін.) (мал. 1). Випускались вони впродовж 6 ст. до н. е.- 4 ст. н. е.

Мал.1 Монета 6 ст. до н.е., Лідія

У 6-7 ст. на землях України з'явилася невелика кількість візантійських монет — срібних та бронзових, рідше золотих.(мал.2)

Мал. 2 Монети древньої Русі - дїрхеми, куни, ногати, гривні

Паперові грошові знаки перше були випущені в VII столїтті в Китаї купюраами великих достоїнств для заміни незручних повноцінних мідних грошей. Появу прообразу паперових грошей можна віднести до I тис. до н. е.

Першою срібною монетою Древньої Русі був срібляк. Монета чеканилася в Києві - Володимиром Святославовичем, у Новгороді - Ярославом Мудрим(мал.3).

Мал.3 Срібляк Ярослава Мудрого.

Гривня як грошова одиниця УНР була започаткована згідно із законом ЦР від 1 березня 1918 р. (мал..4).

Мал.. 4. 100 гривень Української Народної Республіки, 1918 р.

З 1918 по 1933 роки введені в обіг білети державної скарбниці.

Історичний розвиток грошової системи за часів незалежності був суперечливим і важким на шляху розвитку молоді економіки нашої держави. В науково - дослідницькій роботі дана узагальнена картина подій недавнього минулого. Отже: 24 серпня 1991 року Верховна Рада України проголосила Акт про незалежність України. У березні 1992 р. Верховна Рада України затвердила "Основи національної економічної політики" в якому зазначався і вихід із рубльової зони. У листопаді 1992 – уведено карбованець.

У процесі розвитку товарно-грошового обігу виникають різні представники грошей, які реалізують якусь конкретну функцію, підфункцію або їх комбінації: неповноцінні гроші, паперові гроші, банкнота, чек, депозитні гроші, електронні гроші (які детально розкриті в даній роботі)

В науково - дослідницькій роботі досліджено порядок обліку операцій з грошовими коштами в Криворізькій пасажирській вагонній дільниці державного підприємства (ЛВЧ-2) «Придніпровської залізничної дороги».

Здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства передбачає господарські зв'язки і розрахункові відносини з постачальниками матеріальних цінностей та послуг, з покупцями продукції та замовниками послуг, з робітниками підприємствами та з іншими організаціями і особами. Розрахункові операції здійснюються у грошовій формі. Значну частину у

розрахункових операціях підприємства займають розрахунки готівкою, які використовуються, в основному, при оплаті праці та при здійсненні господарських операцій. Грошові кошти даного підприємства створюються за рахунок власних та залучених коштів. Основна сума грошей до підприємства надходить з каси, крім того, це може бути повернення працівниками невикористаних підзвітних сум, позик, раніше виданих авансів, виручка від реалізації готової продукції (робіт, послуг). Видаються гроші з каси на заробітну плату, заохочення, допомоги, господарські потреби, на службові відрядження. Готівка в касі зберігається лише в межах ліміту залишку готівки. Всю готівку понад встановлений ліміт підприємство здає в установу банку. Гроші в касу надходять як від фізичних та юридичних осіб, яким реалізується товар або послуги за готівку, так і з розрахункового рахунку банку.

Досліджуючи тему, визначено, що оприбуткування готівки в касу здійснюється на підставі прибуткового касового ордеру. Видача готівки з каси оформлюється видатковим касовим ордером. На операцію зі здачі грошей до банку касир, крім видаткового касового ордеру, також оформлює об'яву на внесок готівкою.

Всі факти надходження і вибуття готівки на підприємстві відображаються в Касовій книзі, тобто обліковому реєстрі, призначеному для обліку касових операцій касиром підприємства.

Для обліку грошових коштів призначені рахунку 30 «Каса», 31 «Рахунки в банку», 33 «Інші кошти».

Слабкість і сила національних валют виражаються в тому, як вони виконують свої функції. Так нестабільність гривні як національної валюти України заважає їй бути повноцінною мірою вартості, так як в даному випадку змінюється масштаб цін. Внаслідок знецінення грошових знаків, погано виконуються функції купівельного та платіжного засобів.

Економічна криза відчутно вдарили як по економіці України в цілому так і по курсу гривні. Зовнішній борг продовжував зростати, ВВП – зменшуватися В останні місяці інфляційні процеси сповільнюються, а курс гривні дещо стабілізувався.

До роботи додані додатки: грошові знаки Української народної республіки 1918 р., білети державної скарбниці 1918-1933 рр., грошові знаки введені в період 1996-2009 рр, монети які було введено в період від 1991-2009 рр., документи оформлені в Криворізькій пасажирській вагонній дільниці: прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери, об'ява на здачу виручки до банку, касова книга, чек, виписка банку, платіжна вимога, обліковий реєстр по рахункам 30, «Каса»31», Рахунки в банку», 33 «Грошові кошти в дорозі».

Перелік використаних джерел

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-IV від 16.07.99 г.
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», затверджений постановою Верховної Ради України від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР.
3. Положення про ведення касових операцій в національній валюті України, затверджене Постановою Правління НБУ від 15.12.2005 р. № 637, зареєстроване в Міністерстві юстиції 13.01.2005 р. під № 40/10320.

4. Інструкція «Про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України», затверджена постановою Правління НБУ від 19.02.2001 р. № 69 зі змінами і доповненнями.
5. Наказ Міністерства статистики України від 15.02.1996 р. № 51 «Про затвердження типових форм первинного обліку касових операцій».
6. Інструкція «Про службові відрядження в межах України і за кордоном», затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59, зі змінами і доповненнями від 10.06.1999 р. № 146.
7. Інструкція з застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій № 291 от 30.11.99 г. (zareєстрована в Міністерстві юстиції України № 893/4186 от 21.05.99 г.).
8. Методична рекомендація по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затвержені наказом Мінфіну України від 29.12.2000г. №356.
9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій № 291 от 30.11.99 г. (zareєстрована в Міністерстві юстиції України № 893/4186 от 21.05.99 г.).
10. Бахрушина М.А. Бухгалтерський управленческий учет. - М.: ЗАО «Финстатинформ», 2001. - 340 с.
11. Богомолов А.М., Голощанов Н.А. Внутренний аудит: организация и проведение. - М.: Экзамен, 1999.
12. Бутинець Т. А. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. для студ. вузів / Т. А. Бутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза. -- Житомир: ЖІТІ, 2000. -- 672 с.
13. Бутинець Ф. Ф. Особливості бухгалтерського обліку в торгівлі. Курс лекцій. Навч. посіб. / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця, доц. Н. М. Малюги. -- Житомир: ЖІТІ, 2000. -- 608 с.
14. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. Посібник / Під ред. М.В. Кужельного.- К.: А.С.К., 2006.
15. Завгородний В.П. Бухгалтерський учёт в Украине.: Учеб.-практ. пособ. - К.: А.С.К., 2005.
16. Гроші та кредит: Підручник /Ред. Б.С. Івасів. – Тернопіль, 2000
17. Гроші та кредит: Підручник /Ред. М.І.Савлук – К.:КНЕУ, 2001;
18. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності: Навч. посіб. -- 6-те вид., доп. і пере роб. -- К.: А.С.К., 2006. -- 784 с.